

בש"פ 630/23 - מדינת ישראל נגד חסן אזברגה, מוחמד אזברגה, עומר אזברגה

בבית המשפט העליון

בש"פ 630/23

לפני: כבוד השופט י' כשר

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבים: 1. חסן אזברגה
2. מוחמד אזברגה
3. עומר אזברגה

בקשה שישית להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: ט' בשבט התשפ"ג (31.1.2023)

בשם המבקשת: עו"ד עודד בן ציון

בשם המשיב 1: עו"ד ויקטור אוזן

בשם המשיב 2: עו"ד אריאל פיצ'וטקה

בשם המשיב 3: עו"ד שאדי כבהא

החלטה

עמוד 1

1. בקשה שיטית להארכת מעצרו של המשיבים ב-90 יום לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), החל מיום 30.1.2023, או עד למתן פסק דין בתפ"ח 15815-02-21 בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, לפי המוקדם.

רקע והשתלשלות ההליכים

2. נגד המשיבים הוגש ביום 8.2.2021 כתב אישום (אשר תוקן מספר פעמים), המייחס להם עבירות רבות וחמורות, ובהן עבירות רצח בנסיבות מחמירות בצוותא חדא, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, נשיאת נשק ותחמושת בצוותא חדא, וקשירת קשר לביצוע פשע. המעשים המיוחסים למשיבים בוצעו, לפי הנטען בכתב האישום, על רקע סכסוך דמים בין משפחת אזברגה (אליה משתייכים המשיבים) לבין משפחת אבו צעלוק, והביאו לרציחתו של אדם אחד ולפציעתו הקשה של אדם אחר.

3. הרקע לבקשה דנן פורט בהרחבה בהחלטתה של השופטת ד' ברק-ארז במסגרת בש"פ 4950/22 מדינת ישראל נ' אזברגה (31.7.2022), ועל כן אביא את הדברים כלשונם מתוך ההחלטה:

"ביום האירוע לפנות בוקר נרצח סלמאן אזברגה, אביהם של נאשמים 1-2 בכתב האישום. על-פי הנטען, מאחר שהמעשה יוחס למשפחת אבו צעלוק, כחלק מסכסוך דמים בין שתי משפחות בעיר לוד, התארגנו המשיבים ויתר הנאשמים, כמו גם אנשים אחרים (להלן: החבורה), במטרה להמית אחד מבני אותה משפחה. אותה עת, בני משפחת אבו צעלוק החלו במילוט מהעיר לוד עם ליווי משטרתי (להלן: השיירה). בכתב האישום נטען כי עם יציאתה של השיירה לדרך, החלה החבורה לעקוב אחריה בארבעה כלי רכב, שבאחד מהם נסע המשיב 3 (נאשם 5) ובאחר נסעו המשיבים 1-2 (נאשמים 3-4 בהתאמה) יחד עם נאשם 2. כתב האישום מגולל מסכת עובדתית מפורטת שכוללת נסיעה של בני החבורה במתכונת פרועה ומסוכנת, והכול כדי לחמוק מן השוטרים מצד אחד, ולפגוע במשפחת אבו צעלוק מצד אחר. ביחס למשיב 3 צוין כי לאחר מרדף הוא עצר את רכבו במתחם של משפחת אזברגה בעיר לוד וניידת משטרה הגיעה בעקבותיו. בשלב זה כמאה אנשים מבני משפחת אזברגה הגיעו למקום כשהם מצוידים באלות, מוטות ברזל ואבנים, ותקפו את השוטרים. אלה מילטו את המשיב 3 מהמקום, הוציאו חפצים מרכבו והבעירו אותו. במקביל, כך נטען בכתב האישום, השיירה המשיכה בנסיעה. בסמוך לשעה 9:25 שלושת כלי הרכב הנותרים של החבורה חברו זה לזה, וזמן קצר לאחר מכן איתרו את השיירה בכביש 6 ונצמדו אליה. בשלב זה, על-פי האמור בכתב האישום, אחד מכלי הרכב של החבורה ניגח את כלי הרכב של משפחת אבו צעלוק, ומיד לאחר מכן נורו מתוכו לפחות שלוש עשרה יריות מטווח קצר לעברם. יוער כי על-פי כתב האישום, אין זה כלי הרכב שבו נסעו המשיבים 1-2. כתוצאה מכך אחד מכלי הרכב בשיירה הידרדר לתעלה בצד הכביש ושני נוסעיו נפגעו אנושות מהירי. אחד מהם מצא את מותו באירוע, והשני עבר סדרת טיפולים וניתוחים ונכון למועד הגשתו של כתב האישום מאושפז עדיין בבית חולים. מיד לאחר ביצוע הירי נמלטו שלושת כלי הרכב של חוליית החיסול במהירות מופרזת והחלו בפעולות של שיבוש והשמדת ראיות."

4. בעקבות כך נעצרו המשיבים 1-3 בימים 28.12.2020, 29.12.2020, ו-17.1.2021, בהתאמה.

5. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד המשיבים, הוגשה בקשה בעניין מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים נגדם.

6. ביום 21.11.2021, קבע בית המשפט המחוזי (השופט ע' דרויאן-גמליאל) כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיוחס למשיבים בכתב האישום. בהמשך, ביום 23.11.2021, הורה בית המשפט המחוזי (השופט ע' דרויאן-גמליאל) על מעצרם של המשיבים עד תום ההליכים, מבלי להידרש לתסקירי מעצר לצורך כך, משמצא כי נשקפת מהמשיבים מסוכנות ברמה גבוהה.

מאז, הוארך מעצרם של המשיבים מעת לעת, על ידי בית משפט זה וכמצוות סעיף 62 לחוק המעצרים, בהסכמתם (למעט ביחס לבקשה הרביעית להארכת מעצר, שהחלטה בה ניתנה חרף התנגדותם של המשיבים לבקשה).

7. ביום 31.7.2022, במסגרת דיון שהתקיים בעניין הבקשה הרביעית להארכת מעצרם של המשיבים, הורתה השופטת ד' ברק-ארז על הזמנת תסקירי מעצר בעניינם של המשיבים, בהתחשב בקצב התקדמות ההליך העיקרי ובחלוף הזמן, וזאת עד ליום 11.9.2022 (בש"פ 4950/22).

8. לפי הערכת שירות המבחן העולה מתסקירי המעצר (אשר הוגשו בפועל ביום 19.9.2022), קיים סיכון להישנות התנהגות אלימה מצד כל אחד מהמשיבים, שרמת חומרתה, במידה ותצא לפועל, צפויה להיות גבוהה. יצוין כי בעוד שרמת הסיכון הקיימת ביחס למשיבים 1 ו-3 להישנות ההתנהגות הוגדרה ברמה גבוהה, רמת הסיכון הקיימת ביחס למשיב 2 הוגדרה ברמה בינונית. כמו כן, מצא שירות המבחן כי המפקחים אשר הוצעו עבור כל אחד מהמשיבים לא היו מתאימים לשמש כמפקחים. על כן, נמנע שירות המבחן מלהמליץ על שחרור המשיבים ממעצר מאחורי סורג ובריה.

9. בעקבות כך, הגישו המשיבים לבית המשפט המחוזי "בקשה (בלתי כתובה) לעיון חוזר" בהחלטה מיום 23.11.2022, אשר בגדרה הורה בת המשפט על מעצר המשיבים עד תום ההליכים.

ביום 29.9.2022 דחה בית המשפט המחוזי (השופט ע' מיכלס) את הבקשה האמורה, בהחלטה מפורטת, במסגרתה קבע, כדלקמן: "...עסקינן בסכסוך ארוך שנים, שטרם בא על סיומו, סכסוך שגבה קורבנות בעבר, ובשלב זה אין כל מידע עד כמה 'יחזיק מים' הסכם כלשהו, אם וכאשר יחתם בין המשפחות ביום מן הימים. במצב דברים זה להמלצת שירות המבחן משמעות רבה. בהעדר נימוקים כלשהם לסטייה מהמלצתו, לא כל שכן נימוקים 'כבדי משקל', מצאתי לתת עדיפות לשלום הציבור ולביטחוננו".

10. על ההחלטה האמורה הגישו המשיבים עררים לבית משפט זה.

ביום 18.10.2022 התקיים דיון בעניין עררו של המשיב 3, שבסופו, הודיע המשיב 3 כי הוא אינו עומד על הערר, ומשכך הערר נדחה (בש"פ 6569/22).

בהמשך, ביום 26.10.2022, התקיים דיון בעררים שהגישו המשיבים 1-2. בית משפט זה (השופט ע' גרוסקופף) דחה את העררים, לאחר שהמשיבים 1-2 חזרו בהם, תוך שנעתר לבקשת המשיב 1 להזמין תסקיר משלים בעניינו, עד ליום 16.11.2022, ולקיים עיון חוזר בהחלטה על מעצרו עד תום ההליכים לאורו של התסקיר שיוגש (בש"פ 6935/22).

11. ביום 26.10.2022 הגיש המשיב 3 לבית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 29.9.2022, במסגרתה ביקש להפנות את עניינו פעם נוספת לשירות המבחן, וזאת לאחר, שלטענתו, עלה בידו למצוא מפקחים מתאימים.

12. ביום 27.11.2022 התקבל התסקיר המשלים בעניינו של המשיב 1, במסגרתו התרשם שירות המבחן כי המפקחים המוצעים אינם מתאימים לצמצום רמת הסיכון הגבוהה הנשקפת ממנו, וכן כי המשיב 1 אינו מורתע מגורמי אכיפת החוק וכי קיים חשש לשיבוש הליכי המשפט מצדו (נוכח הסכסוך העומד ברקע למעצר). משכך, שירות המבחן לא בא בהמלצה לשחרר את המשיב 1 ממעצר מאחורי סורג ובריח.

13. ביום 21.11.2022 התקיים דיון בבקשתו של המשיב 3 לעיון חוזר, במסגרתו דחה בית המשפט המחוזי (השופט ע' מיכלס) את הבקשה, משמצא כי המשיב 3 לא עמד בקריטריונים להגשתה (בהינתן שלא חל שינוי נסיבות, ובשים לב לפרק הזמן הקצר שחלף מיום ההחלטה האחרונה בעניין מעצרו ומהיום בו הוגש תסקיר המעצר), וכן קבע כי אין מקום להזמנת תסקיר מעצר משלים בעניינו של המשיב 3.

טענות הצדדים

14. טענתה המרכזית של בא-כוח המבקשת, כפי שנטענה בבקשת הארכת המעצר ובדיון שנערך בפניי, הינה כי המסוכנות הנשקפת מהמשיבים מצדיקה את המשך מעצרו מאחורי סורג ובריח. לטענת בא-כוח המבקשת, המעשים המיוחסים למשיבים מלמדים על מסוכנות מופלגת, על תעוזה יוצאת דופן, ועל היעדר מורא מפני הפרת החוק. כמו כן, הודגש כי המעשים המיוחסים למשיבים מקימים נגדם חזקת מסוכנות סטטוטורית. המבקשת הפנתה בהקשר זה לתסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינם של המשיבים, וטענה כי לנוכח המסקנה הברורה של שירות המבחן, לפיה, רמת המסוכנות הנשקפת מן המשיבים לא פחתה בחלוף הזמן, אין לשחרר את המשיבים ממעצר או להקל על תנאי מעצרו. עוד צוין, ביחס למשיב 3, כי מסוכנותו מתחזקת לנוכח עברו הפלילי (לחובתו שתי הרשעות בעבירות סמים אשר בגין ריצה מאסר בפועל). כמו כן, נטען כי המעשים המיוחסים למשיבים מקימים חשש ממשי לשיבוש הליכי המשפט, בשים לב לכך שהמשיבים פעלו להעלמת ולהשמדת ראיות הקושרות אותם לביצוע המעשים, ובשים לב לכך שהמשיב 3 נמלט מכוחות המשטרה במשך תקופה לא קצרה (שאורכה כ-3 שבועות).

באשר לקצב הימשכות ההליך העיקרי, טען בא-כוח המבקשת כי בשים לב להיקפו הנרחב, התיק מתנהל בקצב שהינו סביר, כאשר עד כה התקיימו 14 דיוני הוכחות ובמסגרתם העידו עשרות עדי תביעה. עוד צוין כי צפויים להתקיים עוד 6 דיוני הוכחות עד לסיום ההוכחות (על פי הערכת באי-כוח הצדדים, כעולה מפרוטוקול הדיון שהתקיים בפני בית המשפט המחוזי ביום 25.1.2023), כאשר המוקדם שבהם נקבע ליום 28.6.2023, והמאוחר שבהם נקבע ליום 25.10.2023.

15. טיעוניהם של באי-כוח המשיבים, בדיון שנערך בפניי, התמקדו בטענה לפיה פרק הזמן שחלף מאז מעצרו, והעובדה כי צפוי לעבור זמן רב עד לקיום דיון ההוכחות הבא בתיק העיקרי (הקבוע ליום 28.6.2023), מצדיקים בחינה

מחודשת של אפשרות שחרורם של המשיבים לחלופות מעצר או למעצר באיזוק אלקטרוני. בנוסף, טענו באי-הכוח, בזה אחר זה, כי חלקו של מרשם בביצוע הרצח העומד במרכז כתב האישום היה זניח ביחס ליתר המעורבים.

בנוסף לכך, טען בא-כוח המשיב 2 כי בהינתן העובדה שתסקיר המעצר האחרון והיחיד בעניינו של המשיב 2 הוגש לפני למעלה מארבעה חודשים, יש מקום להורות על הגשת תסקיר משלים בעניינו. זאת, לפי הנטען, בייחוד שעה שמידת מסוכנותו של המשיב 2 הוערכה על ידי שירות המבחן כבינונית בלבד (להבדיל ממידת המסוכנות של יתר המשיבים), ובהינתן העובדה כי המשיב 2 נעדר עבר פלילי. לקראת סוף הדיון הודיע בא-כוח המשיב 2 כי מרשו יסכים להארכת מעצרו בכפוף לכך שיוגש תסקיר מעצר משלים בעניינו.

דיון והכרעה

16. לאחר עיון בבקשה על נספחיה, ושמיעת טענות הצדדים בדיון שנערך בפניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להתקבל, וזאת מהטעמים שיפורטו להלן.

17. בבואו של בית משפט זה להכריע בעניין הארכת מעצרו של נאשם מעבר לתשעה חודשים מיום הגשת כתב האישום נגדו, לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, עליו לערוך איזון בין הפגיעה המתמשכת בחירותו של הנאשם, מחד, לבין הצורך בשמירה על ביטחון הציבור וניהולם התקין של הליכי המשפט, מאידך. בביצוע האיזון כאמור יש להביא בחשבון מספר שיקולים, ובהם: משך הזמן בו מצוי הנאשם במעצר; קצב התקדמות ההליך העיקרי והגורם האחראי להתמשכותו; חומרת המעשים המיוחסים לנאשם; מידת המסוכנות הנשקפת ממנו; החשש מפני שיבוש הליכי משפט או הימלטות מהדין (ראו, מיני רבים: בש"פ 9056/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (9.1.2023)).

בעניינינו, לאחר שבחנתי את מכלול הנסיבות והשיקולים דנן, ביחס לכל אחד מהמשיבים, לא מצאתי, נכון לעת הנוכחית, כי הוסטה נקודת האיזון בין השיקולים השונים אל עבר העדפת חירותם של המשיבים על פני אינטרס ביטחון הציבור ושמירה על תקינות ההליך המשפטי.

18. המשיבים נאשמים, בין היתר, בביצוע עבירת רצח בכוונת תחילה, ודומה כי אין צורך להכביר במילים ביחס לחומרתה של עבירה זו, המלמדת, מטבעה, על מסוכנות גבוהה הנשקפת מן הנאשמים בביצועה. נקבע, לא אחת, כי ככלל, מקומם של נאשמים בביצוע עבירת רצח הוא במעצר מאחורי סורג ובריה, ורק במקרים נדירים ביותר ניתן יהיה להסתפק בחלופת מעצר או במעצר באיזוק אלקטרוני (ראו, למשל: בש"פ 7949/22 מדינת ישראל נ' דרוך, פסקה 5 וההפניות שם (1.12.2022) (להלן: עניין דרוך)). בעניינינו, החומרה הנלווית למעשים המיוחסים למשיבים הינה אף גבוהה במיוחד, בהינתן שמעשים אלה, לפי המתואר בכתב האישום, תוכננו בקפידה, ובוצעו בתיאום של גורמים רבים. לכך מתווספת הערכת שירות המבחן, לפיה, מן המשיבים נשקף סיכון קונקרטי להישנות התנהגות אלימה, ברמת חומרה גבוהה.

19. נוסף על כך, נראה כי קיימת סיבה של ממש לחשוש כי שחרורם של המשיבים ממעצר יביא לשיבוש ההליך המשפטי, וזאת לאור פעולות שביצעו המשיבים לפי המתואר בכתב האישום, הכוללות את הצתת הרכב ממנו בוצע לכאורה הירי, אשר בגינן יוחסו למשיבים עבירות של השמדת ראייה בצוותא חדא, ושיבוש מהלכי משפט בצוותא חדא.

20. אשר למשך זמן המעצר ולקצב התקדמות ההליך - המשיבים שוהים במעצר מאחורי סורג ובריה זה למעלה משנתיים - פרק זמן שהינו ארוך. אכן, קיימים מקרים, חריגים, בהם נמצא כי יש בחלוף פרק זמן משמעותי ממועד המעצר כדי להזיז את נקודת האיזון לעבר שחרור הנאשם ממעצר מאחורי סורג ובריה, וזאת אף כאשר מדובר בעבירת רצח (וראו, למשל: בש"פ 427/22 מדינת ישראל נ' פרץ (16.2.2022), שם פרק הזמן עמד על כ-4 שנים; בש"פ 4342/21 מדינת ישראל נ' פוגל (12.8.2021)), שם פרק הזמן עמד על כ-5 שנים). ואולם, סבורני כי לנוכח פרק הזמן בו עסקינן, קרי תקופה של כשנתיים, ובהתחשב בחומרת המעשים המיוחסים למשיבים, ולמסוכנות הנשקפת מהם, והכל כפי שפורט לעיל, לא מצויים אנו בנקודה בה יש בחלוף הזמן כדי להביא להטיית כף המאזניים לעבר שחרורם של המשיבים ממעצר מאחורי סורג ובריה.

21. בלי לגרוע מהאמור לעיל, איני יכול להתעלם מכך שמועד ההוכחות הקרוב הקבוע בתיק העיקרי צפוי להתקיים בעוד תקופה ממושכת של כ-5 חודשים. משמעות הדבר היא כי עד לפעם הבאה שבה צפויה המבקשת להגיש בקשה נוספת להארכת מעצרם של המשיבים, לא תחול, ככל הנראה, כל התקדמות משמעותית בתיק.

המצב בו נאשמים, הנהנים מחזקת החפות, נאלצים לשהות תקופה ממושכת במעצר, שעה ששמיעת הראיות בעניינם מופסקת, מטעמי בית המשפט, לפרק זמן של כחצי שנה, הינו בלתי משביע רצון עד מאוד.

אף שברור לי כי הדבר נובע מהעומס הכבד המוטל על יומו של ההרכב הרלבנטי, אביע בזאת את בקשתי כי יעשה כל מאמץ על מנת לשנות את המצב האמור ולהקדים את מועדי ההוכחות בעניינם של המשיבים.

22. לסיכום, מכלול השיקולים האמורים הביאני למסקנה כי נכון לעת הזו, אין בחלוף הזמן כדי להצדיק את שחרורם של המשיבים ממעצר מאחורי סורג ובריה, ומכאן שמצאתי להיעתר לבקשה דנן.

23. עם זאת, מצאתי לנכון להבחין את עניינו של המשיב 2 מעניינם של יתר המשיבים, בהקשר אחד.

רמת מסוכנותו של המשיב 2 הוערכה על ידי שירות המבחן כבינונית ולא כגבוהה (להבדיל מהמשיבים 1 ו-3), וכמו כן, המשיב 2 נעדר עבר פלילי. בנוסף, בעניינו של המשיב 2 הוגש תסקיר מעצר אחד, לפני תקופה של למעלה מ-4 חודשים (להבדיל מהמשיב 1, אשר בעניינו הוגשו שני תסקירים, כאשר האחרון שבהם הוגש לפני כחודשיים). אף שלא מצאתי כי יש בחלוף הזמן ובקצב הימשכות ההליכים, כשלעצמם, כדי להסיט את נקודת האיזון לעבר שחרור המשיבים ממעצר מאחורי סורג ובריה, סבורני כי מכלול נסיבותיו הקונקרטיות של המשיב 2, לצד משך הזמן הצפוי עד לקיום מועד ההוכחות הבא בתיק (שעד אליו צפויים לעבור למעלה מ-9 חודשים ממועד הגשת התסקיר בעניינו של המשיב 2), מצדיק להיענות לבקשת המשיב 2, ולהפנות עניינו לשירות המבחן לצורך הכנת תסקיר משלים. זאת, מבלי לנקוט כל עמדה לגוף הדברים. על כן, יוגש תסקיר מעצר משלים בעניינו של המשיב 2, אשר יעריך, שוב, את מסוכנותו, ויבחן אפשרות להעבירו למעצר בפיקוח אלקטרוני, וזאת עד ליום 19.3.2023.

24. סוף דבר: הבקשה מתקבלת (בהסכמת המשיב 2, ובהתנגדות המשיבים 1 ו-3), ומעצרם של המשיבים מוארך בזאת ב-90 יום, החל מיום 30.1.2023, או עד למתן פסק דין בתפ"ח 15815-02-21 בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, לפי המוקדם. זאת, בכפוף להזמנת תסקיר משלים בעניינו של המשיב 2, כאמור בפסקה 23.

ניתנה היום, כ"ב בשבט התשפ"ג (13.2.2023).

שׁוֹפֵט
